

การจัดทำแผนการพัฒนาชุมชน

แผนชุมชน คืออะไร

แผนชุมชน คือ แผน..ที่คนในชุมชนร่วมกันคิด ร่วมกันกำหนดเพื่อวางเป้าหมายในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนเอง โดยใช้ข้อมูลเป็นฐาน

- แผนที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนโดยตรง
- แผนงานหรือกิจกรรมทางเลือกที่เกี่ยวกับการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาของคนในชุมชน
- กิจกรรมหรือแผนงานที่คนในชุมชนช่วยกันคิด เพื่อทำให้อนาคตของคนในชุมชนเป็นไปอย่างที่หวังไว้

“แผนชุมชน”

เป็นส่วนหนึ่งของระบบบริหารจัดการชุมชนที่แสดงถึงประสิทธิภาพของความร่วมมือ และการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนา

ทำแผนชุมชนแล้วได้ประโยชน์อะไร

1. คนในชุมชนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
2. คนในชุมชนได้เห็นข้อเด่น ข้อดี โอกาสและข้อจำกัดของชุมชนในการพัฒนาอย่างมีเป้าหมาย
3. คนในชุมชนมีช่องทางในการแก้ไขปัญหาของชุมชนได้อย่างเหมาะสมและครอบคลุม
4. คนในชุมชนสามารถกำหนดกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนได้
5. ทำให้คนในชุมชนสามารถคิดเป็นและกล้าที่จะตัดสินใจด้วยตนเองได้

ทำแผนชุมชนแล้วได้ประโยชน์อะไร

6. ชุมชนสามารถวางแผนจัดการกับทรัพยากรหรือทุนในชุมชนทั้งทุนบุคคลและทุนสังคมที่มีอยู่ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพชุมชน
7. คนในชุมชนสามารถรับผลประโยชน์ร่วมกันได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม
8. ความร่วมมือกันของคนในชุมชนจะก่อให้เกิดทัศนคติที่ดี เอื้ออาทรต่อกันได้
9. ปลุกฝังทัศนคติ ค่านิยมที่ดีให้กับลูกหลาน
10. สามารถหาแนวร่วมในการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนเองได้อย่างง่ายดาย

การขับเคลื่อนกระบวนการแผนชุมชน ทำอย่างไร???

การขับเคลื่อนกระบวนการแผนชุมชน ทำอย่างไร

ขั้นตอนการขับเคลื่อนกระบวนการแผนชุมชน

1. **ขั้นเตรียมการ**
 - จัดทำโครงการ จัดสรรงบประมาณ
 - ประชาสัมพันธ์โครงการ
 - สร้างความรู้ ปรับทัศนคติ
2. **ขั้นดำเนินการจัดทำแผนชุมชน**
 - เน้นการวิเคราะห์ตนเองและการมีส่วนร่วมของชุมชน
3. **ขั้นดำเนินการพัฒนาชุมชนด้วยแผนชุมชน**
 - กระตุ้น สนับสนุน ให้สาปรักษาแนะนำ
4. **ขั้นติดตามประเมินผล**
 - การตรวจประเมิน ติดตามผลลัพธ์ รวบรวมสรุปผลการดำเนินงาน

การขับเคลื่อนกระบวนการแผนชุมชน ทำอย่างไร

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการแผนชุมชน

- เทคนิคการมีส่วนร่วมในโครงการ
- เทคนิคการประชุมกลุ่ม FOCUS GROUP
- เทคนิคการวิเคราะห์ตนเอง SWOT
- เทคนิคการกำหนดตารางการดำเนินการ(Timeline)
- เทคนิคบัตรคำ (card and chart)
- แบบสำรวจ แบบสอบถาม แบบประเมิน
- ระบบข้อมูลและผลการประมวลผลข้อมูล
- การศึกษาดูงาน

“แนวทางประเมินชุมชน”

ประเมินตนเองโดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน

แนวคิดหลัก

- * คน+ชุมชนมีศักยภาพ ที่ต้องการการสนับสนุนและส่งเสริม
- * ชุมชนเป็นเจ้าของปัญหา จึงต้องเป็นผู้แก้ปัญหา ทำให้เกิดความเป็นเจ้าของ และเกิดการดำเนินงานอย่างยั่งยืน
- * ชุมชนเป็นคนทำงานเอง จึงต้องประเมินตนเอง เพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ การพัฒนาและปรับปรุงงาน

เครื่องมือในการประเมินตนเอง

กระบวนการต่อเนื่องจากการประเมินตนเอง

- การวางแผนการทำงาน

กระบวนการเพื่อนช่วยเพื่อน

- กระบวนการเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อน หรือคนทำงาน ไม่ใช่จากผู้เชี่ยวชาญ โดยเน้นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์จริง ไม่ใช่ความคิดเห็น
- เป็นการรวมสิ่งที่เรารู้ + สิ่งที่เพื่อนรู้ + สิ่งทั้งสองฝ่ายรู้ และใช้เป็นฐานในการช่วยกันคิด / หาทางเลือกใหม่ๆ ในการทำงานเรื่องนั้น ๆ

กระบวนการจัดทำ 'องค์ความรู้' (Knowledge Assets)

หลักการ/คำแนะนำ	ประสบการณ์จริง	แหล่งข้อมูล
[หลักการ/คำแนะนำที่มาจากประสบการณ์จริงและบทเรียนที่ได้รับ]	[ตัวอย่างประสบการณ์จริง คำบอกเล่าของเจ้าของประสบการณ์ ที่นำไปสู่การสรุปหลักการ/คำแนะนำ]	[แหล่งข้อมูลที่ยังอิงได้ (เช่น บุคคลและสถานที่ติดต่อ เอกสาร รายงาน โครงการ เว็บไซต์ฯ) สำหรับแต่ละประสบการณ์]

สรุปประเด็นของการประเมินตนเอง

- ทำให้ได้ประเมินความก้าวหน้า / ความสำเร็จของตนเอง ร่วมกับทีมงานและผู้เกี่ยวข้อง
- สามารถเปรียบเทียบความก้าวหน้า / ความสำเร็จของตนเองกับกลุ่มอื่น ถ้าต้องการ
- ช่วยในการกำหนดเป้าหมายระยะสั้น / ระยะยาวในการทำงาน
- ช่วยในการวางแผนพัฒนาตนเอง และเรียนรู้จากผู้อื่น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด

- ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับติดตามผลในอนาคต โดยเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้
- สามารถทำการประเมินตนเองซ้ำใหม่เป็นระยะ ๆ ตามที่กำหนด เพื่อช่วยในการติดตามงาน เช่น ทำทุก 6 เดือน หรือทำทุกปี เป็นต้น
- เป็นพื้นฐานของการทำกระบวนการเพื่อนช่วยเพื่อน และการจัดทำองค์ความรู้ต่อไป